

Профілактичне значення оперативної інформації полягає в тому, щоб пізнати прихований механізм розвитку злочинної поведінки. Зміст інформації нерідко дозволяє наблизитися до розуміння ретельно замаскованих вчинків, поведінки злочинних осіб, їх поглядів, намірів.

Оперативно-розшукова інформація поступово формується шляхом відбору потрібних даних з великої сукупності різноманітних відомостей. По-перше, вона покликана дізнаватись про факти, що так чи інакше стосуються події злочину, по-друге, після аналізу зібраних даних масив інформації має набувати вигляду ланцюга зв'язків цих даних між собою і з джерелами, яким вони відомі. Таким чином, виникає оперативно-розшукова модель взаємозв'язку фактів та джерел їх повідомлення, що може ефективно використовуватись для визначення напрямку розслідування, послідовності і змісту слідчих дій, моделі діяльності зі здобуття, дослідження та перевірки доказів.

Використання оперативно-розшукової інформації у кримінальному процесі передбачає врахування її поділу на гласну і негласну. Безумовно, що гласна оперативно-розшукова інформація може бути використана як доказ у кримінальному судочинстві, за умови належності її до справи, допустимості і достовірності.

Закон може надати органам оперативно-розшукової юрисдикції право призначення експертизи. Її форма повинна стати універсальною та єдиною як для стадії виявлення злочину, так і для інших стадій кримінального процесу, включити у себе всі гарантії достовірності висновків експерта, закладені в кримінально-процесуальному законі.

1. Застосування технічних засобів для отримання оперативно-розшукової інформації : монографія / Я.Ю. Кондратьєв, В.Д. Сущенко, П.П. Підюков, Ю.Ф. Жаріков, Ю.Ю. Орлов. – К. : НАВСУ, 2003. – 147 с.

2. Одержання оперативної інформації технічними засобами : монографія / Л.І. Громовенко, Ю.Ф. Жаріков, І.П. Козаченко, Я.Ю. Кондратьєв, Ю.Ю. Орлов. – К. : НАВСУ, 1999. – 168 с.

3. Тертишник В.М., Негодченко О.В., Козаченко І.П., Антонов К.В. Використання в кримінальному процесі матеріалів оперативно-розшукової діяльності та гарантії захисту прав і свобод людини : монографія. – Дніпропетровськ, 2004. – 184 с.

Носенко Діана Андріївна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ ПРИ НАДХОДЖЕННІ ДО ОРГАНУ ПОЛІЦІЇ ЗАЯВ І ПОВІДОМЛЕНЬ ПРО КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА НИХ

Взаємодія слідчого з працівниками підрозділів кримінальної поліції розпочинається з моменту надходження заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення. Оскільки в такому разі відомчі нормативно-правові

акти, а саме: п. п. 2.1, 2.2 Інструкції; п. 3.5 наказу МВС України від 06.11.2015 № 1377; п.п. 2.1, 5.3 наказу МВС України № 940 від 22.10.2012, зобов'язують оперативного чергового територіального органу поліції здійснити такі дії:

1) негайно надати її начальнику слідчого підрозділу, який визначає слідчого, що здійснюватиме досудове розслідування, та поінформувати начальника територіального органу поліції;

2) організувати своєчасне направлення на місце події СОГ у повному складі.

Відповідно до ст. 214 КПК та п. 2.2. Інструкції, на слідчого покладається обов'язок невідкладно, але не пізніше 24 годин, внести до ЄРДР відомості про кримінальне правопорушення. В більшості випадків внесення відомостей до ЄРДР відбувається вже після з'ясування обставин кримінального правопорушення членами СОГ.

КПК не передбачає порядок створення, формування, організацію роботи СОГ, повноваження та особливості взаємодії членів СОГ, натомість ці питання знайшли свою регламентацію в наказі МВС України № 940 від 22.10.2012 р. та у 2-му Розділі Інструкції.

Склад СОГ формується з працівників органу поліції відповідно до графіка чергування, затвердженого начальником територіального органу поліції та погодженого з начальником слідчого підрозділу.

До складу СОГ в обов'язковому порядку повинні входити: слідчий (старший СОГ), співробітники кримінальної поліції (карний розшук) та спеціаліст-криміналіст. Також до складу СОГ за необхідності можуть входити працівники інших підрозділів поліції: працівники превентивної служби, працівники ДПС, кінолог із службово-розшуковими собаками, психолог. З урахуванням оперативної ситуації та штатної чисельності територіального органу поліції до складу СОГ можуть включатися працівники інших служб (п.п. 6.1–6.4 наказу МВС України № 940 від 22.10.2012 р. та пп. 2.4, 2.5, 9.1, 10.1 Інструкції).

Відповідно до п. 2.6 Інструкції, члени СОГ після прибуття на місце події здійснюють такі заходи:

- з'ясовують обставини вчинення кримінального правопорушення;
- встановлюють свідків;
- встановлюють прикмети осіб, які вчинили кримінальне правопорушення та ймовірні шляхи їх відходу;
- у разі необхідності вживають заходів для переслідування транспортних засобів, якими заволоділи особи, що вчинили кримінальне правопорушення, або тих, що використовувалися при його вчиненні;
- беруть участь у розшуку та затриманні осіб, які підозрюються в учиненні цих кримінальних правопорушень.

Залежно від того, чи внесені відомості про кримінальне правопорушення до ЄРДР, чи ні – суттєво різняться і повноваження членів СОГ.

Так, до початку досудового розслідування, тобто до внесення відомостей до ЄРДР, члени СОГ уповноважені на здійснення таких процесуальних та організаційних дій:

Слідчий:

- здійснює керівництво діями інших членів СОГ (п. 2.7.1 Інструкції);

- за наявності підстав інформує оперативного чергового про залучення додаткових сил і засобів для документування усіх обставин учиненого кримінального правопорушення (п. 2.7.3. Інструкції);

- відповідно до ч. 3 ст. 237 КПК, спільно з членами групи, залученим спеціалістом, запрошеним потерпілим, свідками та іншими учасниками кримінального провадження здійснює огляд місця події, у ході якого в установленому КПК України порядку фіксує відомості про обставини учинення кримінального правопорушення;

- у випадках, передбачених в ч. 1 ст. 208 КПК, здійснює затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, за яке передбачено покарання у виді позбавлення волі;

- під час огляду місця події або під час обшуку затриманої особи тимчасово вилучає речі і документи, які відповідають вимогам, що закріплені в ч. 2 ст. 167 КПК (ст.ст. 167, 168 КПК);

- отримує пояснення (ст. 95 КПК);

- проводить інші дії, які передбачені Розділом 3 наказу МВС України № 940.

Співробітники карного розшуку:

- здійснюють поквартирний чи подвірний обхід з метою виявлення свідків учиненого кримінального правопорушення, збирання відомостей, що можуть бути використані як докази (п. 2.8.1 Інструкції);

- установлюють час, місце і обставини вчинення кримінального правопорушення; кількість причетних до його вчинення осіб, їх прикмети; наявність у них зброї, транспортних засобів, слідів на одязі чи тілі, які могли залишитися через опір потерпілих або при подоланні перешкод; індивідуальні ознаки викрадених речей; напрямок, в якому вони зникли, інші відомості, необхідні для встановлення осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (п. 2.8.2 Інструкції);

- негайно інформують слідчого про одержані данні щодо обставин вчинення кримінального правопорушення та причетних до нього осіб для їх подальшої фіксації шляхом проведення СРД та НСРД (п. 2.8.3 Інструкції);

- беруть участь у проведенні огляду місця події (ч. 3 ст. 214 КПК);

- затримують особу, підозрювану у вчиненні злочину (ст. 208 КПК);

- здійснюють тимчасове вилучення майна під час обшуку затриманої особи (ст. 168 КПК);

- опитують осіб за їх згодою, використовують їх добровільну допомогу (ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»);

- проводять інші дії, які передбачені Розділом 3 наказу МВС України № 940.

Результати поквартирного (подворового) обходу приймаються від усіх членів груп відпрацювання, задіяних у обході, при цьому доповідаються старшими груп, з додаванням матеріалів відпрацювання (пояснення, рапорти, довідки, списки, документи тощо).

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

2. Про національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості

Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

3. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 22. – Ст. 303.

4. Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події : наказ МВС України від 06.11.2015 № 1377.

5. Про організацію реагування на повідомлення про кримінальні правопорушення, інші правопорушення, надзвичайні ситуації та інші події та забезпечення оперативного інформування в органах і підрозділах внутрішніх справ України : наказ МВС України від 22.10.2012 № 940.

Обитоцька Марія Володимирівна
курсант факультету підготовки фахівців
для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЩОДО ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ТА ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

На етапі надходження до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення до початку досудового розслідування проводиться лише одна слідча розшукова дія (СРД) – огляд місця події, під час якої є можливим тимчасове вилучення майна, що відповідно до глави 16 КПК є заходом забезпечення кримінального провадження.

Мета проведення огляду місця події – виявлення та фіксація відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Учасники огляду місця події. Окрім слідчого чи прокурора, які проводять цю СРД, до участі в огляді також може бути запрошений: потерпілий, підозрюваний, захисник, законний представник, спеціаліст, а також інші учасники кримінального провадження. Стаття 3 КПК України серед учасників кримінального провадження не передбачає працівників підрозділів Національної поліції, але п. 2.7.2 Інструкції дозволяє залучати до огляду місця події інших членів СОГ. Як вище було зазначено, до складу СОГ обов'язково входять оперативні працівники. Окрім того, за необхідності до складу СОГ входять й інші працівники ОВС. Так, під час виїзду на місце вчинення кримінального правопорушення проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканності до складу СОГ включається за необхідності кінолог зі службово-розшуковим собакою, психолог, а за наявності на місці події трупа (частин трупа) людини до проведення огляду обов'язково залучається експерт НДЕКЦ відповідної спеціалізації. Під час виїзду на ДТП зі смертельними наслідками до СОГ обов'язково залучаються працівники ДПС (п. 9.1, 10.1 Інструкції). Наказ МВС України № 940 в п. 6.3 передбачає серед можливих членів СОГ також і працівників поліції превентивної служби. Також 4-м розділом цього Наказу передбачено й обов'язок начальників органів поліції та керівників органів досудового розслідування виїжджати на місце події під